

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–5

TEXT 1

(1) „OK, boomer“ je internetový mem, který se roku 2019 proslavil doslova přes noc. Co vlastně znamená tato **populární** hláška, kterou dnes mladí lidé reagují na názory starších? Slovo *boomer* pochází z angličtiny a v USA se často používá pro označení lidí, kteří přišli na svět během poválečného baby boomu^[1], tedy v době, kdy ekonomika na Západě prudce rostla. Pro generaci boomerů jsou typické určité názory a postoje, proti nimž se vymezují mladší generace.

Mladým lidem vadí bagatelizace témat, která na rozdíl od boomerů vnímají jako klíčová (sociální sítě, klimatická změna aj.), mívají také pocit, že zástupci starší **generace** se k **nim** chovají autoritativně až přezíravě. Hláškou „OK, boomer“ tak mladí de facto říkají: „Nehodlám vyvracet tvůj názor, stejně to nemá cenu.“ Tento postoj vzbuzuje různé reakce: zatímco někteří lidé hlášku chápou jako důsledek pochopitelné **frustrace** plynoucí z pocitu **bezmocí**, jiní **ji** považují za projev **rasismu**, tedy diskriminace kvůli věku.

(2) V poválečném Československu se sice psal docela jiný příběh než v USA, přesto i čeští boomeri zažili období nevidaných příležitostí – **radikální** změnu jejich životů odstartoval 17. listopad 1989. ***** Samozřejmě, naše situace je ale specifická: primárně jde o propast mezi lidmi, kteří zažili **socialismus**, a těmi, kdo **jej** už nepamatují.

(3) Mezigenerační střet jsme u nás zaznamenali například v roce 2021, kdy v médiích vyšel článek *Oslavy 17. listopadu? OK Boomer*. Podle jeho mladé autorky začínají mít oslavy sametové **revoluce** trapnou příchut', jelikož se na **nich** dokola opakuje tentýž příběh: sraz na Národní třídě, zapálení svíček, zpěv Modlitby pro Martu… Její názory vzbudily řadu negativních reakcí, a to dokonce i mezi mladými lidmi. Ač byla diskuse místy vyostřená, přinesla užitečné podněty. Objevilo se například doporučení, aby 17. listopadu vyrazili rodiče na Národní třídu společně se svými dětmi. Doufáme, že sdílení zážitků povede ke smtelování, a nikoli k rozdělování.

(inspirováno články na wave.rozhlas.cz; www.seznamzpravy.cz)

TEXT 2

Ve vztahu **koreference** jsou takové výrazy, které v daném kontextu odkazují k téže skutečnosti (ke stejné osobě, stejné věci, stejnému jevu aj.). Například v souvětí *Petr okradl babičku, já jsem ho při tom viděl* jsou výrazy *Petr* – *ho* ve vztahu koreference, ale výrazy *Petr* – *já* ve vztahu koreference nejsou.

(CZVV)

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), či nikoli (N).
1.1 Na rozdíl od boomerů mladí lidé zlehčují tak zásadní témata, jako jsou sociální sítě či klimatická změna.
1.2 Jako boomeri se v USA často označují lidé narození během baby boomu, který začal v druhé polovině 40. let 20. století.
1.3 Během oslav sametové revoluce by při vstupu na Národní třídu měly mít rodiny s dětmi přednost před jinými návštěvníky.
1.4 Skutečnost, že se každoročně dne 17. listopadu konají oslavy sametové revoluce, vyvolala roku 2021 negativní reakce mnoha lidí.

1. tj. během populační exploze probíhající v letech 1946–1964
↔

Vypište ze třetí části TEXTU 1:

2.1 spojku, která je v daném kontextu synonymní se spojkou *poněvadž*;
2.2 spojku, která je v daném kontextu synonymní se spojkou *třebaže*.

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v druhé části TEXTU 1?

- [A] Existuje generační propast i v české společnosti?
- [B] Proč existuje v české společnosti generační propast?
- [C] Projevila se tedy generační propast poprvé až v české společnosti?
- [D] Kdy se tedy poprvé v české společnosti projevila generační propast?

4 Která z následujících možností obsahuje výrazy, jež jsou v TEXTU 1 ve vztahu koreference?
(Posuzované výrazy jsou v TEXTU 1 vyznačeny tučně. Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- [A] generace – nim
- [B] bezmocí – ji
- [C] socialismus – jej
- [D] revoluce – nich

Které z následujících slov je z hlediska významu užito v TEXTU 1 chybně?

(Chybně užitě slovo je v případě této úlohy slovo, jehož význam neodpovídá kontextu TEXTU 1. Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 podtržena.)

- [A] populární
- [B] frustrace
- [C] rasismus
- [D] radikální

Který z následujících větných celků není zapsán pravopisně správně?

- [A] Ani korunu navíc za ty přeshasy nedostaneš.
- [B] Musí se učit celý víkend, zatím to ještě neumí.
- [C] Výsledky přijímacích testů zatím nebyly zveřejněny.
- [D] Koupil jen malou květinu, navíc dárků už neměl peníze.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

V 50. a 60. letech 20. století se rozvíjí *****. Tento typ dramatu má specifickou kompozici: obvykle jde o volný sled scén, v nichž se stereotypně opakují motivy i jednotlivé repliky. Jazyk ztrácí svou komunikační funkci, čímž je demonstrována neschopnost dorozumět se v odcizeném světě. Divadelní hry (např. *Čekání na Godota* od *****), často ideově odkazující k existencialismu, bývají tak výpovědí o osamocenosti člověka, který pozbyl smyslu života.

(L. Lederbuchová, Průvodce literárním dílem, upraveno)

7 Na první vynechané místo (***) ve výchozím textu patří správné označení typu dramatu, na druhé vynechané místo (*****) patří správné jméno spisovatele. Ve které z následujících možností jsou uvedeny obě tyto chybějící informace?**

- [A] absurdní drama – Samuela Becketta
- [B] absurdní drama – Tennesseeho Williamse
- [C] psychologické drama – Samuela Becketta
- [D] psychologické drama – Tennesseeho Williamse

Který z následujících větných celků je syntakticky bezchybný?

- [A] Efektivní způsoby, jak nepodlehnout vlivu dezinformací, je mnoho.
- [B] Efektivní způsoby, jak nepodlehnout vlivu dezinformací, je mnoho.
- [C] Efektivních způsobů, jak nepodlehnout vlivu dezinformací, je mnoho.
- [D] Efektivních způsobů, jak nepodlehnout vlivu dezinformacím, je mnoho.

9 Přiřaďte k jednotlivým definicím (9.1–9.3) možnost (A–E), v níž obě slova odpovídají příslušné definici.
(Každou možnost z nabídky A–E lze přiřadit maximálně jednou.)

9.1 **Jméno činitelské (např. *ošetřovatel*) je odvozeno od slovesa a pojmenovává osobu na základě činnosti, kterou tato osoba vykonává.**
9.2 **Jméno nositele vlastnosti (např. *nevděčník*) je odvozeno od přídavného jména a pojmenovává osobu podle její charakteristické vlastnosti.**
9.3 **Jméno konatelské (např. *bankér*) je odvozeno od podstatného jména a pojmenovává osobu, která vykonává činnost související s významem tohoto podstatného jména.**

- [A] vůdce, holič
- [B] tlouštík, pekař
- [C] kameník, ovcák
- [D] zubař, prodavač
- [E] chytrák, lakomec

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

Očima jsem bloudil po svitku ***** jednoduchými šíframi. Ty na jeho začátku jsem rozluštil během několika minut – nikdy se mi totiž nestalo, že ***** klíč k jejich řešení.

10

10.1 **Napište náležitý spisovný tvar slova *popsaný*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.**

10.2 **Na druhé vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří sloveso *zapomenout* ve spisovném tvaru 1. osoby, čísla jednotného, způsobu podmiňovacího přítomného, rodu činného. Napište tento tvar.**

(Po doplnění náležitého tvaru slova musí být příslušný větný celek smysluplný a pravopisně i gramaticky správný.)

11 Seřaďte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Zanedlouho už z vrcholu ponořeného v mracích hleděli na bažinu, prostírající se až na konec světa. Dlouho bloudili v močálech, až se utábořili u řeky, jejíž vody připomínaly proud studeného skla. V noci se Josému Arcadiovi zdálo o městě, jehož domy mají stěny ze zrcadel. Zaslechl i jeho jméno – Macondo.
- [B] Přesto však snášely pochod docela dobře, a většinou je to dokonce bavilo. Po bezmála dvouletém trmácení spatřili poutníci jednoho rána západní svahy hor.
- [C] Nestanovili si žádný určitý směr; věděli, kde leží Riohacha, takže se snažili jít na opačnou stranu a nezanечат po sobě žádné stopy. Byla to nesmyslná pouť. Na děti s plochými bríšký a unavenýma očima byl smutný pohled.
- [D] Příštího dne přesvědčil svou družinu, aby se zde usadili. Vybral nejsvěžeší místo na celém břehu, nařídil vykácet stromy a na pasece založili novou vesnici.
- [E] José Arcadio Buendía rozhodl, že on a jeho žena Úrsula se z osady, v níž dlouhá léta žili jejich předci, odstěhují, jak jen nejdál to půjde. Několik jeho přátel, nadšených tím dobrodružstvím, sbalilo všechn svůj majetek a i s rodinami se přidali k Buendíovým. Společně se vydali do země, kterou jim nikdo nezaslibil. (*G. G. Márquez, Sto roků samoty, upraveno*)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–17

(1) To lejtstro s úředním razítkem jim přišlo na počátku léta roku 1974. Bylo to v pátek, v den, který se jí vryl do paměti a na který nikdy nezapomene, protože se během něho semlely věci, které ji pak dlouhé roky trýznily. Protože onoho dne jejich spokojený život nejspíš rozdrtila její bota. Jenže kdo mohl tušit, co se v tom bílém hádětí skrývá?

Ano, **možná** bylo úplně neškodné. Jenže Dora tehdy viděla jen plaza, který se stácel kolem Jakoubkových rukou. A bratra, který ho neobratně svíral a radoval se, když proti němu had dělal prudké výpady nebo sebou trhal ve snaze se vyprostit z trapičských rukou. Kdo by v takové chvíli nepropadl panice? Obzvlášť když Dora takového hada nikdy dřív na Kopanicích neviděla! Hmátda po něm rychle, Jakoubek stačil jen vyděšeně heknout, a hadi hlava křupla pod podrážkou její polobotky. A pak řev. Jakoubkovi nic nebylo, jen úlek a potom vztek, co se obrátil proti Doře. Zaklesnutí do sebe tancovali po zápraží.

(2) Ten křik přivolal tetu Surmenu. Nebylo to poprvé, co řešila jejich spor, ale tentokrát jí tvář zbělela a v záchvatu náhlé slabosti se musela dlání zapřít o stěnu. „Ty jsi zabila bílého hádku? Tak ted’ nás, Bože, ochraňuj,“ řekla a sesunula se na lavičku.

Dora rozpačitě stála před bledou ženou, zatímco se Jakoubek, zstrašený Surmeniným nečekaným chováním, odplížil za roh. Teprve za dlouhou dobu, když se Dora nepřestávala dožadovat vysvětlení, Surmena promluvila: „Tam, kde zabijí bílého hádku, ochránce domácnosti, se stane hrozné neštěstí!“

(3) S těmi slovy se v Doře najednou vzedmulo něco, co v ní pomalu rostlo v předcházejících měsících. NECHUŤ přistupovat na všechna ta nesmyslná pravidla, jimiž se lidé ze Žitkovských strání svazovali. Další smolná pověra? Copak těch věcí, kterých se musí vyvarovat, už není dost? Ted’ ještě přibude STRACH ze zabitého hada!

(K. Tučková, Žitkovské bohyně, upraveno)

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).

12.1 Jakoubka natolik vyděšily hadovy nečekané výpady a zběsilé pohyby, že začal řvát.
12.2 Surmena řešila alespoň jeden spor mezi Dorou a Jakoubkem už předtím, než byl zabit bílý had.
12.3 Surmena předvidala, že Dora jednou zabije bílého hada a tím na jejich domácnost přivolá neštěstí.
12.4 Jedním z důvodů, proč Dora zabila bílého hada, byl protest proti pověrám, které ji negativně ovlivňovaly.

13 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užita ve stejném pádě jako slovo *razítko* v úseku *lejtstro s úředním razítkem*.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

14 Které z následujících tvrzení o slově tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Slovo *možná* je v textu neohebným slovem s významem *asi, snad*.
- [B] Slovo *možná* je v textu neohebným slovem s významem *podmíněně*.
- [C] Slovo *možná* je v textu přídavným jménem s významem *pravděpodobná*.
- [D] Slovo *možná* je v textu přídavným jménem s významem *případná, eventuelní*.

15 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- [A] Příhoda o zabítí bílého hada, která se odehrála roku 1974, je vyprávěna v ich-formě.
- [B] Příhoda o zabítí bílého hada, která se odehrála roku 1974, je vyprávěna v er-formě.
- [C] Z textu nevyplývá, v kterém roce Dora zabila bílého hada, jistě však je, že tato příhoda je vyprávěna v ich-formě.
- [D] Z textu nevyplývá, v kterém roce Dora zabila bílého hada, jistě však je, že tato příhoda je vyprávěna v er-formě.

16 Které z následujících tvrzení o úsecích podtržených ve výchozím textu není pravdivé?

- [A] Pokud v úseku *který se jí vryl do paměti* tvar *který* nahradíme tvarem *jenž* (tzn. *jenž se jí vryl do paměti*), bude příslušný větný celek gramaticky správný.
- [B] Pokud v úseku *který nikdy nezapomene* tvar *který* nahradíme tvarem *jenž* (tzn. *jenž nikdy nezapomene*), bude příslušný větný celek gramaticky správný.
- [C] Pokud v úseku *který se stácel* tvar *který* nahradíme tvarem *jenž* (tzn. *jenž se stácel*), bude příslušný větný celek gramaticky správný.
- [D] Pokud v úseku *který ho neobratně svíral* tvar *který* nahradíme tvarem *jenž* (tzn. *jenž ho neobratně svíral*), bude příslušný větný celek gramaticky správný.

17 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných ve třetí části výchozího textu velkými písmeny je pravdivé?

- [A] Každé z těchto slov je v daném kontextu expresivní.
- [B] Žádné z těchto slov není v daném kontextu expresivní.
- [C] Slovo *nechuť* je v daném kontextu expresivní, slovo *strach* však nikoli.
- [D] Slovo *strach* je v daném kontextu expresivní, slovo *nechuť* však nikoli.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Nechtěl urazit ani Evina bratra[1] ani jeho ženu[2] a proto ironický komentář na adresu jejich nezvedeného dítka[3] raději spolkl.

18 Kam je nutné doplnit čárku, aby byl výchozí text pravopisně správný?

- [A] pouze na místo označené [2]
- [B] jak na místo označené [1], tak na místo označené [2]
- [C] jak na místo označené [1], tak na místo označené [3]
- [D] jak na místo označené [2], tak na místo označené [3]

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

21. srpna 1986 došlo v oblasti kamerunského jezera Nyos k přírodní katastrofě, jež nemá obdoby. Z jezera náhle vytryskl mohutný gejzír a vzápětí se okolními vesnicemi začal valit mrak dusivého plynu, který vmžiku zabil mnoho lidí i zvířat v okruhu do 25 kilometrů od Nyosu. Lidé se **tam** toho dne udušilo přes 1 700.

Za příčinu jejich smrti odborníci nakonec označili oxid uhličitý (CO2), který se uvolnil z jezera. Nyos totiž leží v sopečné oblasti a pode dnem ukrývá magma, z něhož tento plyn pozvolna uniká. Oxid uhličitý se tak dlouho hromadí v hlubinách jezera, až vytvoří časovanou bombu, jež může vybuchnout prakticky kdykoli. Dodnes není zcela zřejmé, čím bylo tehdy uvolnění CO2 z Nyosu zapříčiněno: mohlo **jít** o sesuv půdy, odborníci ale zvažují i jiné možnosti. K limnické erupci (prudkému uvolnění plynu z vodní masy) došlo už v roce 1984 v jezeře Monoun. Tato událost však, patrně kvůli nižšímu počtu obětí, vzbudila **mnohem** menší zájem.

Únik CO2 z podloží do vody je celkem běžný jev. Je-li voda mělká, plyn se z ní postupně uvolňuje sám. Nehrozí tedy velké nebezpečí. Jezero Nyos je ale hluboké přibližně 200 metrů. V takových případech fungují svrchní vrstvy vody jako zátka – jejich váha udrží ve spodních vrstvách velké množství plynu. Ten se pak může naráz uvolnit. Aby se předešlo dalším tragédiím, byla u Nyosu i Monounu instalována zařízení, jež mají **zabránit** hromadění CO2 v hlubinách.

Největší hrozbou je tak dnes jezero Kivu o hloubce skoro 500 metrů, které leží na území dvou států: Rwandy a Konžské demokratické republiky. V případě limnické erupce v Kivu by byly ohroženy životy milionu lidí z okolí. Jezero tedy představuje potenciální riziko, zároveň však obsahuje cennou surovinu. V jeho vodách totiž vzniká metan, významný zdroj energie pro zdejší region, trpící energetickou chudobou. Před několika lety proto vznikl projekt KivuWatt, který metan z Kivu využívá při výrobě elektřiny.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).

19.1 V okruhu do 25 kilometrů od jezera Nyos zemřelo dne 21. srpna 1986 více než 1 700 lidí.

19.2 Jezera, v nichž se vyskytuje metan, představují jediný zdroj energie pro chudý region v okolí Kivu.

19.3 Aby došlo k limnické erupci, spodní vrstva vody jednak musí obsahovat CO2, jednak musí být silná více než 200 metrů.

19.4 Pokud v jezeře Kivu dojde k limnické erupci, bude ohrožen život půl milionu obyvatel Rwandy a půl milionu obyvatel Konžské demokratické republiky.

20 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Věta *Je-li voda mělká* vyjadřuje podmínku, za které platí obsah věty hlavní, pomocí věty *Aby se předešlo dalším tragédiím* je vyjádřen nějaký účel.
- [B] Věta *Je-li voda mělká* vyjadřuje podmínku, za které platí obsah věty hlavní, pomocí věty *Aby se předešlo dalším tragédiím* je vyjádřena nějaká příčina.
- [C] Věta *Je-li voda mělká* vyjadřuje podmínku, za které přestává platit obsah věty hlavní, pomocí věty *Aby se předešlo dalším tragédiím* je vyjádřen nějaký účel.
- [D] Věta *Je-li voda mělká* vyjadřuje podmínku, za které přestává platit obsah věty hlavní, pomocí věty *Aby se předešlo dalším tragédiím* je vyjádřena nějaká příčina.

21 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

- [A] informace, že událost, k níž došlo 21. 8. 1986 v oblasti jezera Nyos, byla přírodní katastrofou
- [B] informace, že není dosud zcela zřejmé, proč se 21. 8. 1986 z jezera Nyos uvolnil oxid uhličitý
- [C] informace, že menší zájem o limnickou erupci v jezeře Monoun souvisí s počtem obětí, které si tato událost vyžádala
- [D] informace, že prudké uvolnění plynu z vodní masy, k němuž došlo například u jezera Monoun, se označuje jako limnická erupce

22 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] tam – sem
- [B] jít – stát
- [C] mnohem – málem
- [D] zabránit – umožnit

23

Tvrzení č. 1: Dominantní funkcí výchozího textu je funkce estetická.
Tvrzení č. 2: Mezi jazykové prostředky užité ve výchozím textu patří termíny.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení výchozímu textu?

- [A] ne, žádné z těchto tvrzení
- [B] ano, každé z těchto tvrzení
- [C] ano, pouze však tvrzení č. 1
- [D] ano, pouze však tvrzení č. 2

24 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), či nikoli (N).

24.1 Starosti o vážné nemocné rodiče mě psychicky zcela vysílili.

24.2 Na poslední chvíli se jí podařilo koupit zlevněný lázeňský pobyt.

24.3 Unikátní jeskynní komplex je oblíbeným cílem evropských turistů.

24.4 Nový historický film od francouzského režiséra určité stojí za zhlédnutí.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) Spinkej, synáčku, spi, zavři očička svý – dva modré květy hořce. Jednou zřednou jak plech, zachutná tabákem dech a políbení hořce.

(2) Na zlomu století v náruči zhebkne ti tvá první – nebo pátá, než kdo cokolí zví, rány se zajíživí – a budeš jako táta.

Spinkej, synáčku, spi, zavři očička svý, máma vypere plenky. Odrosteš sunaru, usedeš u baru u trochu jiné sklenky.

(3) A že zlé chvíle jdou, k vojsku tě odvedou, zbraň dají místo dláta, chlast místo náručí, couvat tě naučí – a budeš jako táta.

Spinkáš, synáčku, spíš, nouze vyžrala spíž a v sklepe bydlí bída.

V jeslích na nároží máma tě odloží, *****.

K. Kryl, Ukolébavka, upraveno

Recepis na lhaní dají ti na hraní – a nález bude ztráta, kompromis z života, zbude ti samota – pak budeš jako táta…

(K. Kryl, Ukolébavka, upraveno)

26 Které z následujících tvrzení odpovídá první části výchozího textu?

- [A] Pomocí obrazného pojmenování *dva modré květy hořce* jsou zde nejspíše označovány oči uspávaného synáčka.
- [B] Pomocí obrazného pojmenování *dva modré květy hořce* je zde nejspíše označován pohled usínajícího synáčka na modré květy.
- [C] Pomocí přímého (tj. nikoli obrazného) pojmenování *dva modré květy hořce* jsou zde nejspíše označovány oči uspávaného synáčka.
- [D] Pomocí přímého (tj. nikoli obrazného) pojmenování *dva modré květy hořce* je zde nejspíše označován pohled usínajícího synáčka na modré květy.

27 Na vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří sedmislabičný verš, který se rýmuje se sedmislabičným veršem z téže sloky. Který z následujících veršů patří na toto místo?

- [A] když noc ráno obnaží
- [B] pak už noc ráno obnaží
- [C] když noc se s ránem střídá
- [D] pak už noc se s ránem střídá

28 Vypište z druhé části výchozího textu zájmeno, které je v textu užito v nespisovném tvaru.

(Zájmeno запиšte ve stejném tvaru, ve kterém je užito v textu.)

29 Přiřaďte k jednotlivým medailonkům (29.1–29.4) jméno autora (A–F), které patří na vynechané místo (*****) v příslušném medailonku.

(Každou možnost z nabídky A–F lze přiřadit maximálně jednou.)

29.1 ***** se proslavil jako scenárista (napsal například scénář k filmu oceněnému Oscarem) i jako herec. Je autorem písňových textů, spolutvůrcem mnoha dramat a patří mezi nejvýraznější osobnosti jednoho pražského divadla, které je spjato s fiktivní postavou českého génia.

29.2 ***** – výrazná osobnost pražského jara – se věnoval poezii, dramatu i próze. V jeho rané tvorbě nalezneme budovatelské básně, pozdější tvorba odráží proměnu jeho postojů k režimu. Příkladem je román o dívce navštěvující školu pro katy, který odkrývá mechanismy moci.

29.3 ***** je autorem próz se složitou metaforikou, v nichž je tematizována například úzkost, ohrožení či druhá světová válka. Jedno z jeho zásadních děl – příběh zaměstnance krematoria, který se stane vrahem svých blízkých (manželky a dětí) – mistrovsky zfilmoval Juraj Herz.

29.4 *****, publicista a spisovatel 1. poloviny 20. století, je autorem mnoha povídek. Celosvětově se ale proslavil románem, který je parodičkou reakcí na válku a v němž vystupuje postava (zdánlivě) prostoduchého vojáka. Toto dílo bylo přeloženo do více než padesáti jazyků a bylo také několikrát zfilmováno.

- [A] Jan Werich
- [B] Ladislav Fuks
- [C] Pavel Kohout
- [D] Jaroslav Hašek
- [E] Zdeněk Svěrák
- [F] Vladislav Vančura

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 30–32

Známý italský kostel Santuario Madonna della Corona zdálky vypadá, jako by byl zavěšený na skále. Proslulé poutní místo, ležící v nadmořské výšce 774 metrů, bylo totiž vybudováno **na strmém úbočí hory**. Dnes se k této památce dostanete poměrně snadno: z obce Spiazzi, vzdálené od kostela zhruba půl kilometru, sem vede asfaltová cesta. Kdysi byste však nahoru museli vystoupat po úzké, téměř neschůdné stesce.

Jedna z pověstí praví, že místo pro výstavbu kostela vybrali andělé. Ti sem prý přemístili z ostrova Rhodos sochu Panny Marie, aby ji ochránili před dobytvačnými výpravami Turků. Skutečnost je ovšem daleko prozaičtější. Už kolem roku 1000 se zde nacházel skromě zařízeníý příbytek, v němž se poustevníci oddávali modlitbám – odlehlé místo přímo vybízelo k přemýtlání. Základy dnešního kostela ale byly položeny až pár set let poté. Jeho nynější podoba

pochází z 90. let 19. století, o několik desetiletí později byla přestavěna původní zvonice kostela a zároveň přibylы nové kamenné sochy, jimž se naštěstí podařilo přežít i druhou světovou válku.

Do 2. poloviny minulého století kostel vstoupil bez sebemenšího poškození, a tak sem brzy začaly proudit davy turistů. Santuario Madonna della Corona je výjimečnou památkou, o čemž svědčí i titul basilica minor, který této svatyni osobně udělil papež Jan Pavel II. († 2005). Kostely poctěnné tímto titulem se totiž řadí k těm nejvýznamnějším.

(www.novinky.cz; www.madonnadellacorona.it, upraveno)

30 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

(Ohebná slova запиšte bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené výrazy jsou zapsány správně.)

31 Které z následujících tvrzení nevyplývá z výchozího textu?

- [A] Titul basilica minor byl kostelu Santuario Madonna della Corona udělen dříve než v roce 2006.
- [B] Italský kostel Santuario Madonna della Corona se nachází přibližně 500 metrů od obce Spiazzi.
- [C] Italský kostel Santuario Madonna della Corona byl postaven na příkrém úbočí hory vysoké 774 metrů.
- [D] Přestavba původní zvonice kostela Santuario Madonna della Corona byla realizována ve 20. století.

32 Které z následujících tvrzení o větných členech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Větný člen *hory* je rozvíjen pouze jedním větným členem, a to *strmém*.
- [B] Větný člen *na úbočí* je rozvíjen pouze jedním větným členem, a to *strmém*.
- [C] Větný člen *hory* je rozvíjen celkem dvěma větnými členy, a to *strmém* a *na úbočí*.
- [D] Větný člen *na úbočí* je rozvíjen celkem dvěma větnými členy, a to *strmém* a *hory*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–5

Když v anketě Sportovec roku 2023 vyhrála tenistka Markéta Vondroušová, nebylo divu – poslední dobou jsou totiž u nás v individuálních sportech úspěšnější ženy. Získávají víc medailí než muži a hvězdné výkony Ester Ledecké nebo Martiny Sáblíkové **přitáhly** k ženskému sportu spoustu fanoušků. Jeho popularita ostatně strmě roste i ve světě. K tomu vzestupu ale vedla stovky let trvající cesta. Pro ženský sport bylo nutné především získat veřejnost, značně ***** předsudky. Například že ženské tělo je pro sport křehké nebo že sportování způsobí ženám neplodnost. Ještě na počátku 20. století tvrdil zakladatel moderního olympismu Pierre de Coubertin, že jedinou úlohou žen ve sportu je zdobit vavřínovou snítkou hlavy mužských vítězů.

K vyvrácení takových mýtů přispěla i Alfonsina Strada. Letos je tomu 100 let, co se jako jediná žena v historii zúčastnila Giro d’Italia. Na tomto cyklistickém závodě směřj tradičně startovat jen muži, proto se Strada přihlásila pod mužským jménem Alfonsin. Pořadatelé její identitu sice odhalili, nakonec jí však **povolili** na trasu dlouhou 3 613 km **vyrazit**. V prvním týdnu konkurovala Strada soupeřům, a to i v etapách horskými průšmyky. Pak **ale přišel** nečekaný zvrat. Osmý den se přihnala sněhová vánice, v níž cyklistka několikrát havarovala. Při jednom pádu dokonce zlomila řídítka. **Na jejich místo ale zastrčila násadu od košičte a etapu dokončila**. A poté i celý závod – 12. ročník Gira přitom zvládlo kromě ní jen 30 závodníků z původních 90. Po dojezdu do Milána oslavovali „Děbla v sukni“ (tak se Alfonsině přezdívalo) davy fanoušků.

DíKY odvaze Alfonsiny Strady a dalších sportovkyň (například Kathrine Switzer, která byla napadena, když roku 1967 běžela Bostonský maraton) se přístup k ženskému sportu začal měnit. Do dějin se zapsala olympiáda roku 2012 v Londýně, na níž poprvé každý z účastnických států vyslal soutěžit alespoň jednu ženskou reprezentantku. Pokud bude příznivý trend pokračovat, sportovkyně se snad dočkají i lepšího ohodnocení své práce.

(inspirováno články v časopisech Respekt a 100+1 zahraniční zajímavost)

1 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).**

1.1 Z českých sportovkyň získala jen Ester Ledecká víc medailí v individuálních sportech než Martina Sáblíková.

1.2 Na 12. ročníku závodu Giro d’Italia, dlouhém přes tři tisíce kilometrů, skončila Alfonsina Strada na 31. místě.

1.3 Na olympiádě roku 2012 v Londýně závodily v každé soutěži ženské reprezentantky všech účastnických států.

1.4 Alfonsina Strada absolvovala závod Giro d’Italia v téměř století, ve kterém byla při běhu Bostonského maratonu napadena Kathrine Switzer.

2

2.1 Napište náležitý spisovný tvar přídavného jména *ovlivněný*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

2.2 Napište náležitý spisovný tvar přídavného jména *vedoucí*, který patří na druhé vynechané místo () ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru slova musí být příslušný větný celek pravopisně i gramaticky správný a smysluplný.)

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–11

TEXT 1

(1) Otrokem jsem zplozen, otrokyní zrozen, kolébavkou býval děcku pouta chřest, po můj život celý

3 **Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?**

- [A] Slova *přitáhnout* a *povolit* jsou v textu antonymy, totéž platí i pro dvojici slov *vyrazit – přijít*.
- [B] Slova *přitáhnout* a *povolit* nejsou v textu antonymy, totéž platí i pro dvojici slov *vyrazit – přijít*.
- [C] Slova *přitáhnout* a *povolit* jsou v textu antonymy, slova *vyrazit* a *přijít* však v tomto textu antonymy nejsou.
- [D] Slova *přitáhnout* a *povolit* nejsou v textu antonymy, slova *vyrazit* a *přijít* však v tomto textu antonymy jsou.

4 **Které z následujících tvrzení o úseku podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?**

- [A] V tomto úseku jsou všechna slova spisovná.
- [B] V tomto úseku je nespisovné pouze jedno slovo, a to *koště*.
- [C] V tomto úseku je nespisovné pouze jedno slovo, a to *zastrčit*.
- [D] V tomto úseku jsou nespisovná dvě slova, a to *zastrčit* a *koště*.

5 **Které z následujících tvrzení je pravdivé?**

(Posuzovaný výraz pochází z posledního odstavce výchozího textu a je v něm zapsán velkými písmeny.)

- [A] Výraz *díky* je vždy ohebným slovem, je jím tedy i ve výchozím textu.
- [B] Výraz *díky* je vždy neohebným slovem, je jím tedy i ve výchozím textu.
- [C] Výraz *díky* je ve výchozím textu neohebným slovem, v jiném kontextu však může být slovem ohebným.
- [D] Výraz *díky* je ve výchozím textu ohebným slovem, v jiném kontextu však může být slovem neohebným.

6 **Přiřaďte k jednotlivým větným celkům (6.1–6.3) možnost (A–E), již lze nahradit podtržený úsek tak, aby význam příslušného větného celku zůstal zachován.** (Každou možnost z nabídky A–E lze přiřadit maximálně jednou.)

6.1 Vstup na lávku pro pěši je zakázán v případě dlouhotrvajících silných dešťů.

6.2 V kraji zatím nehrozí neúroda obilí navzdory dlouhotrvajícím silným dešťům.

6.3 Hladina řeky bude nadále stoupat následkem dlouhotrvajících silných dešťů.

- [A] , takže dlouho vydatně prší
- [B] , ledaže dlouho vydatně prší
- [C] , jestliže dlouho vydatně prší
- [D] , protože dlouho vydatně prší
- [E] , přestože dlouho vydatně prší

7 **Rozhodněte o každém z následujících větných celků, zda je zapsán pravopisně správně (A), či nikoli (N).**

7.1 Obě kočky, které bratři přinesli z útulku, se schovávali ve stinném koutě.

7.2 Po podnikatelově smrti vytvořili pozůstalí plán, jak postupně oddlužit firmu.

7.3 Občané svými protesty docílili toho, že se rodinné komunitní centrum nezruší.

7.4 Překupníci, po nichž se pátrá, v tajné skrýši schraňovali obrazy a jiné cennosti.

okov zrezavělý ve dne v noci zníval pustinou mých cest.

Rost jsem, otrok chabý, mezi bratry raby, za šperk okov zvonil sestřám u boků, a kam zřel jsem kolem s hanbou, hněvem, bolem, do prachu leb klonil národ otroků.

(2) A přec oko časem plachým svitlo jsem, napínal jsem ucho za les, za vody; mnil jsem, že tam kdesi jáás pod nebesy, letí v naše hlucho píseň svobody.

(3) Ale jak se vznesla, hlava zase klesla, znova v hanbě, hoří rok šel za rokem… V šíji dosud jarmo a zrak čeká darmo vykoupení v zoří – zemru otrokem!

(4) Již se vaz můj chýlí, na skrání vlas bílý, naděje už v temnou jeseň nekynou, že mé ruce spjaté setřesou jho klaté – vím, že pouta se mnou v hrobě spočinou.

Vysvětlivky: *rab* – otrok; *jarmo, jho* – část dobytčího postroje, přen. útlak; *mnít* – domnívat se; *jeseň* – podzim (Svatopluk Čech, *Úryvek ze sbírký Písně otroka, upraveno*)

TEXT 2

Rýmují-li se v básni dva verše končící různými slovy, z nichž jedno slovo je celé obsaženo v tom druhém, vzniká **rýmové echo**, např. *a na topole podle skal / zelený mužik zatle__skal__*.

TEXT 2

8 **Vypište z první části TEXTU 1 předložku, která v textu vyjadřuje časové rozpětí (jak dlouho).**

9 **Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?**

- [A] Lyrický subjekt v určité fázi svého života už nedoufal, že by se někdy mohl stát svobodným.
- [B] Lyrický subjekt nemohl v dětství často usnout, protože byl přikován ke kolébce chřestícími pouty.
- [C] Lyrický subjekt navrhuje, že obětuje svůj zrak, pokud bude výměnou za tuto oběť vykoupen z otroctví.
- [D] Lyrický subjekt sděluje, že jeho sestřám byly odcizeny šperky a na boky jim byly místo ozdob připevněny okovy.

10 **Které z následujících tvrzení o druhé a třetí části TEXTU 1 je pravdivé?** (Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- [A] Rýmové echo se vyskytuje jak v druhé, tak ve třetí části textu.
- [B] Rýmové echo se nevyskytuje ani v druhé, ani ve třetí části textu.
- [C] Rýmové echo se vyskytuje v druhé, nikoli však ve třetí části textu.
- [D] Rýmové echo se vyskytuje ve třetí, nikoli však v druhé části textu.

11

Medailonek: Svatopluk Čech patřil k ruchovcům (skupině umělců, která kladla důraz na národní uvědomění v literatuře), tvořil převážně v 2. polovině 19. století a kromě poezie psal i prózy, např. *Pravý výlet pana Broučka do Měsíce*.

Jso všechny informace o Svatopluku Čechovi ve výše uvedeném medailonku pravdivé?

- [A] Ano, všechny tyto informace jsou pravdivé.
- [B] Ne – aby byly pravdivé, je nutné slovo *ruchovci* nahradit slovem *májovci*.
- [C] Ne – aby byly pravdivé, je nutné časový údaj *19. století* nahradit údajem *20. století*.
- [D] Ne – aby byly pravdivé, je nutné název díla *Pravý výlet pana Broučka do Měsíce* nahradit názvem díla *Noc na Karlštejně*.

12 **Seřaďte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost.**

- [A] Stačily dva nebo tři údery ostrou hranou kamene a namísto skleněné tabulky zel prázdný prostor, do kterého vnořil paži. Uvolnil západku a okno se otevřelo dokořán. Vtom uslyšel Rhiannoniny kroky – blížila se zezadu kolem kaple.
- [B] Když si okno prohlédl, zmocnila se ho rozhodnost: měl by jednat raději hned, aby si to zas nerozmyslel. Seskočil dolů, hledal vhodný kámen, našel ho a znovu se vyšplhal na úzkou římsu pod oknem.
- [C] Vteřinku počkal, aby nabral dech, ještě jednou se vzepřel, odrazil se a už ležel na prkenné podlaze kaple uprostřed prachu a skleněných střeřů.
- [D] Rychle vstal, oprášil si dlaně – nežlzl se, dokonce si nezpůsobil ani žádné vážnější odřeniny – a pak sebevědomě vykročil směrem k hlavním dveřím.
- [E] Nepřál si, aby ho spatřila, jak nedůstojně zápasí s nohama komihajícím se ve vzduchu, a proto bez váhání vsoukal hlavu a ramena do otevřeného prostoru. Protáhl se skrz a zastavil se s rukama na vnitřním parapetu okna a s koleny bolestně zarytými do kovového rámu.

(J. Wain, *Zima v horách, upraveno*)

13 **Která z následujících vět *není* zapsána pravopisně správně?**

- [A] Z médií se na mě snesla vlna kritiky.
- [B] Všechny povinnosti tu teď leží na mně.
- [C] O mě se v tom shonu nikdo moc nestaral.
- [D] Oba sousedovi synové se o mně tehdy ucházeli.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 14–18

(1) Po roce 1848 procházela francouzská literatura proměnou. Témata a výrazové prostředky romantismu (zejména vznícená citovost a revoluční angažovanost) se již přežily a vůdčím uměleckým směrem se stal *****, typický svými romány založenými na zdánlivě objektivním pozorování skutečnosti. Na jednom z nejslavnějších, *Paní Bovaryové*, tehdy pracoval . Poezie stála na rozcestí – vyšla dokonce stať pojednávající o tom, proč o **ni** francouzské publikum už ztratilo

zájem. To podnítilo některé literáty, aby hledali nové podoby básnického výrazu. Jejich snahy vyvrcholily v roce 1866 vydáním sborníku *Současný Parnas* – tvůrcům sdruženým kolem něj se začalo říkat parnasisté. Parnasistická poezie vynikala silnou smyslovostí a vybroušenou formou.

V září roku 1871, když se pracovalo na druhém svazku *Současného Parnasu*, přivedl Paul Verlaine na společnou večeri parnasistů Jeana Arthura Rimbauda, s nímž se nedávno seznámil. Nováček tu přečetl báseň *Opilý koráb* a další své verše. Reakce spolustolovníků lze vyjádřit jen slovy obdiv a úžas. Večere se nemohl zúčastnit spisovatel Émile Blémont, a tak se nám líčení oné události dochovalo v listu, který mu napsal přítel Léon Valade:

(2) „To jste přišel o mnoho. Pod patronátem Verlaina byl tu předveden strašlivý básník, není mu ještě osmnáct. Velké ruce, absolutně dětská tvář, jaká se hodí tak k třináctiletému chlapci, povaha spíš divoká než bojácná, tak vypadá ten kluk. Z jeho životopisu Vám teď mnoho nepovím. Vězte ale, že je rozhodnut nikdy se nevrátit do rodného kraje. Přijďte a uvidíte sám. Je to vzházející génius.“

(3) Zájem o dílo, které rozvířilo stojaté vody poezie, ale záhy opadl. Zanedlouho byl mladík, o němž se s nadšením psalo v dopise, pokládán za vyšinitého člověka, jenž zavádí poezii na nebezpečné cesty. Ti nejhovívavější v něm viděli hvězdu, jež zazáří jen krátce, talent, který vmžiku shoří a navždy zapadne do nicoty. Rimbaudovu hodnotu musely objevit až další generace – pro mnoho moderních umělců se stal nedostižným vzorem.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

14 **Ve kterém z úseků podtržených ve výchozím textu se *neuplatňuje* obraznost?**

- [A] dílo, které rozvířilo stojaté vody poezie
- [B] mladík, o němž se s nadšením psalo v dopise
- [C] člověka, jenž zavádí poezii na nebezpečné cesty
- [D] talent, který vmžiku shoří a navždy zapadne do nicoty

15 **Na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří správný název uměleckého směru, na druhé () patří správné jméno autora románu *Paní Bovaryová*. Ve které z následujících možností jsou uvedeny obě tyto informace?**

- [A] realismus – Gustave Flaubert
- [B] realismus – Alexandre Dumas
- [C] klasicismus – Gustave Flaubert
- [D] klasicismus – Alexandre Dumas

16 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).**

16.1 Úspěch *Paní Bovaryové* a dalších románů způsobil, že se roku 1848 francouzská literatura proměnila.

16.2 Každý z parnasistů, kteří si na večeri v září 1871 vyslechli báseň *Opilý koráb*, řekl Jeanu Arthuru Rimbaudovi osobně, jak toto jeho dílo obdivuje.

16.3 *Opilý koráb* a další básně Jeana Arthura Rimbauda se dochovaly pouze v listu, jehož součástí bylo vylíčení večere parnasistů ze září roku 1871.

16.4 Zatímco o vydání prvního svazku *Současného Parnasu* se básníci snažili od roku 1848 až do roku 1866, práce na jeho druhém svazku trvala jen pět let.

17 **Které z následujících tvrzení o zájmenech *ni* a *jejich*, tučně vyznačených v první části výchozího textu, je pravdivé?**

- [A] První zájmeno odkazuje ke slovu *stat*, druhé ke slovnímu spojení *nové podoby*.
- [B] První zájmeno odkazuje ke slovu *stat*, druhé ke slovnímu spojení *někteří literáti*.
- [C] První zájmeno odkazuje ke slovu *poezie*, druhé ke slovnímu spojení *nové podoby*.
- [D] První zájmeno odkazuje ke slovu *poezie*, druhé ke slovnímu spojení *někteří literáti*.

18 **Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje druhou část výchozího textu?**

- [A] Jde o pasáž z textu adresovaného Léonu Valadovi, která obsahuje stručnou biografii Jeana Arthura Rimbauda.
- [B] Jde o pasáž z textu adresovaného Émilu Blémontovi, která obsahuje stručnou biografii Jeana Arthura Rimbauda.
- [C] Jde o pasáž z textu adresovaného Léonu Valadovi, která obsahuje stručnou charakteristiku Jeana Arthura Rimbauda.
- [D] Jde o pasáž z textu adresovaného Émilu Blémontovi, která obsahuje stručnou charakteristiku Jeana Arthura Rimbauda.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 19

rtěnka
trávník
sušák
horečka
vtulník
palčák
hloubka
budík
slamák
škrabka
holubník
severák
TEXT 2 Názvy prostředků (např. <i>rydlo</i>) jsou utvořeny od sloves a pojmenovávají věci, které slouží jako nástroj nějaké činnosti (např. rydlo slouží jako nástroj rytí).
<i>(Mluvnice češtiny 1, upraveno)</i>

19 **Vypište z TEXTU 1 tři názvy prostředků.**

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 20–26

TEXT 1

(1) Tyler a já jsme se stali sabotéry hostin. K hostině totiž klienti dostanou i personál: jídlo a služby na jednom účtu. Na takových akcích se spropitné nedává, jsi pro ně jen šváb.

Kdysi Tyler pracoval jako číšník na hostině ve vile podobné prosklenému obláčku, jenž se vznáší nad městem. Právě byl naservírován rybí chod a Tyler oplachuje talíře od prvního, těstovinového chodu. Do kuchyně vchází hostitelka a mává kusem papíru. Ten povlává jako **vlaжка**, tak moc se jí třese ruka. Madam PROCEDÍ skrz zaťaté zuby, zda číšníci neviděli někoho z hostů proklouznout nenápadně **chodbou** k ložnici. Zvlášť některou z **dam**.

Tyler k ní nhlédne, ostatní číšníci dál myjí nádobí. Pomocný kuchař Leslie se věnuje chodu, který je podle menu na řadě: podlévá plněné artyčky **másem**. Když se nikdo z tázaných nemá k odpovědi, řekne Tyler:

(2) „Do té části domu nesmíme. Přijdeme garáží a máme vidět jen kuchyň a jídelnu.“

Vtom vstoupí hostitel a vezme ženě z ruky ten **cár** papíru. „To bude v pořádku,“ říká.

„Jak můžu jít mezi ty lidi,“ vyhrkne madam, celá rozrušená, „když nevím, kdo to udělal?“ Hostitel jí položí dlaň na záda bílých šatů, barevně sladěných s domem, a žena se narovná – jednoduché gesto způsobí, že je najednou klidná.

(3) „Sou to naši hosti,“ říká hostitel, „a tenhle večírek je důležitý.“ Pak už mu stačí manželku jen trochu postrčit, načež odejdou zpátky do jídelny. Když procházejí létacími dveřmi, závan vzduchu dožene Tylerovi k nohám vzkaz, odhozený na podlahu.

„Co se tam píše?“ ptá se Albert, jeden z číšníků. Tyler ani nezvedne papír a odpoví: „***Vpravila jsem něco moči nejméně do jednoho z vašich čtených parfému***.“

Albert se usmívá: „Tys jí dal moč do voňavky?“

„Jen jsem nechal ten lístek mezi lahvičkami v koupelně – má jich tam asi sto,“ říká Tyler.

„Takže vlastně nedal?“

„Ne, ale to ona neví.“

(Ch. Palahniuk, Klub rváčů, upraveno)

TEXT 2

Podstatné jméno typu A (např. *duše*) – ve všech tvarech tohoto podstatného jména má kořen stejnou podobu.

Podstatné jméno typu B (např. *práce*) – v některých tvarech tohoto podstatného jména obsahuje kořen dlouhou samohlásku (*práci*) a v některých krátkou (*pracemi*).

(CZVV)

20 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), či nikoli (N).**

20.1 Lístek se vzkazem, jehož znění Tyler znal, odhodila na podlahu hostitelka.

20.2 Při hostině vnikla jedna z **dam** do hostitelčiny ložnice, což vyvolalo rozruch.

20.3 Rybí chod se na hostině podával později než těstovinový, ale dříve, než byly na řadě plněné artyčky.

20.4 Tyler se rozhodl neřít hostitelce pravdu o jejích parfémech, protože mu tato dáma odmítla dát očekávané spropitné.

21 **Vypište z druhé části TEXTU 1 dvě podstatná jména, která jsou v textu užita ve stejném pádě a čísle jako slovo *talíře* v úseku *Tyler oplachuje talíře*.**

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–6

TEXT 1

(1) Výběrem jména pro dítě stráví budoucí rodiče **většinou** dost času. Co tuto volbu ovlivňuje v různých koutech světa? Třeba severoameričtí indiáni vždy usilovali o to, aby jméno co nejlépe charakterizovalo daného jedince. Pokud se během JEHO života ukázalo, že původní výběr nebyl vhodný, dotyčného jednoduše přejmenovali. Například proslulý náčelník Sedící býk, dodnes symbolizující revoltu indiánů proti útluku ze strany bělochů, byl v dětství údajně Skákající jezevec.

Při hledání jména bývají inspirací i známé osobnosti. Když se Barack Obama stal prezidentem, v kmeni Luo, početném etniku žijícím na západě dnešní Keni, přišly na svět stovky malých Obamů. Otec tohoto bývalého prezidenta je totiž tamější rodák.

Jména někdy mívají záměrné negativní konotace. V Zimbabwe lze potkat muže pojmenované Nhamo („neštěstí“), v jednom nigerijském kmeni se zase používá jméno, které v překladu znamená „narozen na hromadě odpadků“. Nejde však o projev nedostatečné rodičovské lásky, **právě** naopak. ***Zdejší*** rodiče totiž věří, že taková jména chrání před zlými duchy – ti prý usoudí, že dítě není milováno, a tak o něj ztratí zájem.

(2) V Česku se dnes rodiče **často** řídí tím, jak jméno zní či jak se hodí k přijmení. Pro zápis osobních jmen do české matriky ovšem platí určitá pravidla: jméno například musí oficiálně existovat v nějakém jazyce. Bezproblémový je tedy třeba zápis jména Helmut, naopak zdrobnělá (Helmutek), zkomolená (Hemlut) či vymyšlená jména akceptována nejsou. Střetu s matrikáři se proto nevyhnuli rodiče, kteří dceři vybrali jméno Půlnoční bouře. Dívka byla nakonec po téměř ročním boji s úřady přejmenována na E lišku Gaiu.

(3) Na české matrice nedosáhli SVÉHO ani ti, kteří chtěli v zdát hold známé lihovině a dítě pojmenovat Hennessy, ani ti, kteří přišli s bizarním neologismem Jardariáš. Ojedinele se však i v Česku setkáme s **nositelem** kuriózního jména – stačí zajet do Brna za Monty Pepou. Fantazie **zkrátka** nezná hranic.

(www.stoplusjednicka.cz; radiozurnal.rozhlas.cz, *upraveno*)

TEXT 2

Z přívlastňovacích zájmen se v určitých kontextech mohou stát **zájmena zpodstatnělá**, což znamená, že plní funkci podstatného jména. Např. zájmeno *našim* ve větě *Fandil našim hokejistům* není zpodstatnělé, ale ve větě *Jdeme k našim na oběd* zpodstatnělé je.

(CZVV)

1 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), či nikoli (N).**

1.1 Na rozdíl od zdrobněliny Helmutek lze jméno Helmut bez problémů zapsat do české matriky.

1.2 V jednom nigerijském kmeni ženy rodí na hromadě odpadků, aby svoje děti ochránily před zlými duchy.

1.3 Alespoň jeden příbuzný Baracka Obamy, dnes již bývalého prezidenta, se narodil na území dnešní Keni.

1.4 Matrikářům trvalo skoro rok, než na nátlak rodičů konečně povolili změnu úředně schváleného jména jejich dcery na jméno Eliška Gaia.

2 **Vypište z druhé části TEXTU 1 tři podstatná jména, která jsou v textu užita ve stejném pádě jako slovo lihovina v úseku vzdát hold známé lihovině.**

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které

neodpovídá zadání.

3 **Které z následujících tvrzení o dvou zájmenech zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?** (Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- [A] Zpodstatnělé je pouze zájmeno *jeho*.
- [B] Zpodstatnělé je pouze zájmeno *svého*.
- [C] Zpodstatnělé je jak zájmeno *jeho*, tak zájmeno *svého*.
- [D] Zpodstatnělé není ani zájmeno *jeho*, ani zájmeno *svého*.

4

Informace č. 1: Sedící býk je symbolem revolty indiánů proti útluku ze strany bělochů.

Informace č. 2: Sedící býk se v dětství jmenoval Skákající jezevec.

Které z následujících tvrzení o dvou výše uvedených informacích je pravdivé?

- [A] V TEXTU 1 je čtenářům předkládána jako jistá pouze informace č. 1.
- [B] V TEXTU 1 je čtenářům předkládána jako jistá pouze informace č. 2.
- [C] Každá z těchto informací je v TEXTU 1 čtenářům předkládána jako jistá.
- [D] Žádná z těchto informací není v TEXTU 1 čtenářům předkládána jako jistá.

5 **Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?**

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] většinou – menšinou
- [B] právě – vzápětí
- [C] často – zřídka
- [D] zkrátka – zdlouhavě

6 **Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?**

(Příklad: Základovým slovem slova *mladík* je přídavné jméno.)

- [A] Základovým slovem slova *zdejší* je příslovce, základovým slovem slova *nositel* je sloveso.
- [B] Základovým slovem slova *zdejší* je přídavné jméno, základovým slovem slova *nositel* je sloveso.
- [C] Základovým slovem slova *zdejší* je příslovce, základovým slovem slova *nositel* je podstatné jméno.
- [D] Základovým slovem slova *zdejší* je přídavné jméno, základovým slovem slova *nositel* je podstatné jméno.

7 **Která z následujících možností obsahuje slovo zapsané s pravopisnou chybou?**

- [A] nesmělý, střídmeř, šumět
- [B] mělký, upřímě, změknot
- [C] osamělý, vědomě, směřovat
- [D] potměšilý, soukromě, oněmět

8 **Přiřaďte k jednotlivým textům (8.1–8.4) možnost (A–F), která patří na vynechané místo (*****) v příslušném textu.** (Každou možnost z nabídky A–F lze přiřadit maximálně jednou.)

8.1

*****, jeden z ava ntgardních uměleckých směrů, vznikl během 1. světové války. Jeho představitelé hodnotí válečný svět jako chaotický a nesmyslný, odmítají dosavadní poetické zvyklosti, pracují s nonsensem a vyznávají hru s jazykem.

8.2

***** je po jmenován podle charakteru poetiky latinskoamerických autorů G. G. Márqueze a J. L. Borgese. V jejich prózách se prolíná skutečnost s iluzivními prvky, fantastní motivy jsou prezentovány jako nedílná součást světa lidského.

8.3

***** je myšlenko vě spjatý s filozofií bytí M. Heideggera. Spisovatelé (např. A. Camus, J.-P. Sartre) zachycují pocity úzkosti a odcizení – ve světě bez boha je člověk odpovědný jen sám sobě a své volbě žít. Lidskou situaci, jejíž jedinou perspektívou je smrt, zobrazují jako absurdní a zároveň tragickou.

8.4

*****, vnucený mnoh a tvůrcům z pozice moci a ideologicky deformující literaturu, se u nás naplno projevil po roce 1948. Mezi stěžejní témata literárních děl patří revoluce a budování nové společnosti. Literární postavy, zbavené individuality, jednají podle daných schémat, předvídatelný je i děj.

(*L. Lederbuchová, Průvodce literárním dílem, upraveno*)

- [A] Dadaismus
- [B] Symbolismus
- [C] Impresionismus
- [D] Existencialismus
- [E] Magický realismus
- [F] Socialistický realismus

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 9

prohnaný obrovský domluvený rozhazovačný zahřátý požadovaný nahatý odřený udivený přezrálý vzdělaný schůdný

9 **Vypište z výchozího textu dvě slova, která neobsahují předponu.**

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

10 **Seřaďte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost.**

- [A] Kolem nich polehávali další chudáci, kteří žili z odpadků na nedalekých smetištích. Žena se dívala na černočernou noční oblohu plnou hvězd. Je to už dva dny od ukřizování, takže při východu slunce… Myslíla na to, co se brzy stane.
- [B] Vždyť pomáhal skutečně potřebným. Nehodlala ho proto obtěžovat takovou maličkostí. Když Ježíš tehdy zjistil, že od něj záznak nežádá, pohladil ji po tváři a řekl: „Budeš o mně svědčit.“ Zatímco si tiše opakovala ta slova, všimla si, že nebe bledne a začíná svítat. Vstala a spěchala k Hnojné bráně.
- [C] Žena s jizvou na rtu ležela na rýžové slámě, kterou sebrala v jámě za městem. Nemohla spát. Vedle ní naříkal ze spaní slepý stařec a o kousek dál ležel jakýsi vyhublý mladík, který těžce oddychoval.
- [D] Byl vlídný, ještě nikdo se k ní nechoval tak laskavě. Byla by ho mohla poprosit, aby jí vyléčil tu jizvu, ale ona nechtěla.
- [E] Jak to asi bude vypadat? Andělé sestoupí z nebes, u Hnojné brány prostírou na zem jídla všech druhů a chudí lidé se konečně najedí. Žena vzpomínala, jaké to bylo tenkrát, když potkala Božího syna.

(*P. Lagerkvist, Barabáš, upraveno*)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 11

Novinář se kvůli diktatuře rozhodl uprchnout z republiky[1] na území sousední země[2] mu ale vzhledem k napjaté politické situaci[3] nebyl umožněn vstup.

11 **Kam je nutné doplnit čárku, aby výchozí text byl smysluplný, spisovný a pravopisně i gramaticky správný?**

- [A] pouze na místo označené [1]
- [B] pouze na místo označené [2]
- [C] jak na místo označené [1], tak na místo označené [3]
- [D] jak na místo označené [2], tak na místo označené [3]

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–17

Těsně předtím, než byl z ničen téměř celý pozemský svět, se některým šťastlivcům podařilo nalézt útočiště v prostorách metra. Časem z jednotlivých stanic vznikly zvláštní státy s přísně střeženými hranicemi. Úkolem strážců bylo bránit lidi z domovské stanice, především klást odpor zlu pronikajícímu z povrchu do tunelů – zlu v podobě nebezpečných mutantů.

Strážní stanoviště, kde teď Art’om s ostatními hlídali, se nacházelo poblíž stanice *VDNCH*. Ar ’omovi b ylo něco přes dvacet. Světlo světa spatřil ještě tam nahoře, proto nebyl tak hubený a bledý jako ti, kteří se na rozdíl od něj narodili v podzemí. Art’om žil s matkou v metru od svých pěti let. Život tady plynul klidně až do dne, kdy na jejich stanici *Timirj azevská* zaútočily krysy.

Proud ohromných hlodavců se tehdy vyvalil ze severního tunelu a zaplavil celý prostor. Útoku se vyhnulo jen pět mužů, kteří drželi stráž v jižním tunelu – na stanovišti s jedinou drezínou. Jakmile zaslechli křik, jeden z nich jménem Saša se rozběhl k nástupišti. Záhy spatřil, že stanice se zmítá ve smrtelném zápasu. Jejím obyvatelům už nebylo pomoci. Vtom Sašu zahlédla jakási žena a s tváří zkřivenou strachy vykřikla: „Zachraň aspoň mého Art’oma!“ A natáhla k němu ruce, v nichž držela dítě. Saša **je** vzal do náručí a běžel s ním směrem k drezíně. Zdálky na své druhy volal, ať nahodí motor.

Okamžitě vyjeli, v patách nelůstné zabíjácké krysy. Začal závod se smrtí. Uprchlíci prosvíštěli stanicí *Dmitrovská*, kterou záhy dobyla šedá armáda jejich pronásledovatelů. Když byla na DOHLED hlídka před stanicí *Savjolovská*, Saša zařval: „Blíží se krysy!“ Na *Savjolovské *se našťestí na cházelo něco, co nejspíš všem dalším stanicím na této trase zachránilo život – NEOBYČEJNĚ silný plamenomet. Z temnoty už znělo škrábání tisíců drápků, když vyšlehl mohutný plamen.

Ze vzpomínek Art’oma náhle vytrhly podezřelé zvuky. *Nedaleko jejich stanoviště, z hlubiny tunelu vedoucího přímo k nim, byly slyšet cupitavé kroky. a slabé šustění.*

(*D. Glukhovsky, Metro 2033, upraveno*)

12 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).**

12.1 Art’omův vzhled ovlivnila skutečnost, že se narodil jinde než v podzemí.

12.2 Stanice *Savjolovská* byla konečnou stanicí té trasy metra, po níž jela drezína s uprchlíky*.*

12.3 Obyvatelstvo států vzniklé h ve stanicích metra tvořili především mutanti, představující pro přeživší lidi nebezpečí.

12.4 Dívodem, proč se Saša rozběhl k nástupišti stanice *Timirj azevská*, byl varovný výkřik Art’omovy vystrašené matky.

13

Tvrzení č. 1: Výchozí text vykazuje znaky postapokalyptické prózy.

Tvrzení č. 2: Výchozí text obsahuje retrospektivní pasáž.

Je alespoň některé z výše uvedených tvrzení pravdivé?

- [A] ne, žádné z těchto tvrzení
- [B] ano, každé z těchto tvrzení
- [C] ano, pouze však tvrzení č. 1
- [D] ano, pouze však tvrzení č. 2

14 **Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?**

- [A] Krysy se objevily minimálně ve dvou stanicích včetně stanice *Timirj azevská*.
- [B] Krysy zaútočily na stanici *Timirj azevská* v den Art’omových pátých narozenin.
- [C] Nečekaný útok krys na stanici *Timirj azevská* přežilo celkem pět jejích obyvatel.
- [D] Drezína pronásledovaná krysami jela směrem na sever od stanice *Timirj azevská*.

15 **Které z následujících tvrzení o dvou zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?**

- [A] Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Saša*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *dítě*.
- [B] Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Art’om*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *dítě*.
- [C] Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Saša*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *ruce*.
- [D] Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Art’om*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *ruce*.

16 **Které z následujících tvrzení je pravdivé?**

(Slova *dohled* a *neobyčejně* pocházejí z výchozího textu a jsou v něm zapsána velkými písmeny.)

- [A] Slova *dohled* a *dozor* jsou v kontextu výchozího textu synonymy, totéž platí i pro dvojici slov *neobyčejně* – *mimořádně*.
- [B] Slova *dohled* a *dozor* nejsou v kontextu výchozího textu synonymy, totéž platí i pro dvojici slov *neobyčejně* – *mimořádně*.
- [C] Slova *dohled* a *dozor* jsou v kontextu výchozího textu synonymy, slova *neobyčejně* a *mimořádně* však v kontextu tohoto textu synonymy nejsou.
- [D] Slova *dohled* a *dozor* nejsou v kontextu výchozího textu synonymy, slova *neobyčejně* a *mimořádně* však v kontextu tohoto textu synonymy jsou.

17 **Které z následujících tvrzení o větěm celku podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?**

- [A] Jde o souvětí, v němž se vyskytuje několikanásobný podmět.
- [B] Jde o souvětí, v němž se vyskytuje několikanásobný předmět.
- [C] Jde o větu jednoduchou, která obsahuje několikanásobný podmět.
- [D] Jde o větu jednoduchou, která obsahuje několikanásobný předmět.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(1) Stálá sídla začali lidé budovat v době, kdy přecházeli od kočovného života sběračů a lovců k uzedlému životnímu stylu. Prvním stálým sídlem je zřejmě Jericho. Opevněným městem bylo již v 8. tisíciletí př. n. l., což dokládá např. nález zbytku mohutné zdi. O městech vyprávějí i dávné příběhy: *****, patrně nejstarší literární památka, líčí Uruk a jeho nesmrtelné hradby, ve starořeckém díle Ilias, za jehož autora bývá považován ✠✠✠✠✠, je zase popisována bájná Trója. Města ovšem odjakživa měla i svou stinnou stránku, koncentrace velkého množství lid í na malé ploše totiž přinášela potíže.

Plánováním a výstavbou měst se z abývá urbanismus (z latinského *urbs* – město). Kořeny této vědní disciplíny sahají do renesance. Město tehdy začalo být vnímáno jako funkční celek nadřazený svým částem (budovám, ulicím, náměstím), ideálem se stal symetrický městský půdorys ve tvaru hvězdy. Konceptí měst se zabývalo mnoho renesančních myslitelů, inspirativní jsou především poznámky a skici Leonarda da Vinciho. Součástí jeho nadčasového projekt u přestavby města Milán, v té době **trpícím** přelidněním, je mimo jiné návrh vybudovat v okolí tohoto sídla deset satelitních městeček, čímž by se získalo bydlení pro celkem 300 000 obyvatel.

V baroku došlo k významným proměn ám již existujících měst, důraz byl kladen na vznešenost a monumentalitu. Vznikaly jak paláce s velkoryse koncipovanými zahradami, tak i impozantní světské stavby (např. kostely na římském náměstí Piazza del Popolo).

(2) Na utváření současných měst mělo zásadní vliv 19. století. Města se potýkala s hromadícím se odpadem, který způsoboval kontaminaci vody, nebo se znečištěným ovzduším, **plným** uhelného dýmu. Složitá situace si žádala rychlou nápravu. Ke zlepšení hygienických podmínek přispělo zprovoznění čistíren odpadních vod a vybudování moderních kanalizačních sítí, kvalitě ovzduší prospělo zavedení dálkového vytápění a oddělení průmyslových zón od obytných čtvrtí.

(3) Dnes čelíme dalším výzvám: je nutné bezodkladně řešit nedostupnost bydlení či potíže spojené s dopravou.

(*J. Hruza, J. Zajíc, Vývoj urbanismu, upraveno*)

18 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).**

18.1 Byl nalezen alespoň jeden hmatatelný důkaz potvrzující, že Jericho existovalo již v 8. tisíciletí př. n. l.

18.2 Náměstí, které mělo půdorys jiného tvaru než tvaru hvězdy, bylo v období renesance považováno za asymetrické.

18.3 Slovo urbanismus, které označuje vědní disciplínu zabývající se plánováním a výstavbou měst, bylo utvořeno z latinského slova s významem město.

18.4 Leonardo da Vinci navrhl ve svém projektu přesunout všech 300 000 obyvatel, kteří tehdy bydleli v Miláně, do satelitních městeček postavených v okolí tohoto města.

19

19.1 Napište název literárního díla, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

19.2 Napište jméno osobnosti, které patří na druhé vynechané místo (✠✠✠✠✠) ve výchozím textu.

20 **Které z následujících tvrzení o dvou slovních tvarech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?**

- [A] Jak tvar *trpícím*, tak tvar *plným* jsou ve výchozím textu užity chybně.
- [B] Jak tvar *trpícím*, tak tvar *plným* jsou ve výchozím textu užity správně.
- [C] Ve výchozím textu je tvar *trpícím* užit chybně a tvar *plným* je užit správně.
- [D] Ve výchozím textu je tvar *trpícím* užit správně a tvar *plným* je užit chybně.

21

xxxxx	xxxxx
kontaminace vody	zprovoznění čistíren odpadních vod
kontaminace vody	vybudování moderních kanalizačních sítí
znečištěné ovzduší	zavedení dálkového vytápění
znečištěné ovzduší	oddělení průmyslových zón od obytných čtvrtí

Na každé z vynechaných míst (xxxxx) ve výše uvedené tabulce je nutné doplnit vhodný název sloupce tak, aby všechny informace v tabulce odpovídaly informacím obsaženým v druhé části výchozího textu. Ve které z následujících možností jsou uvedeny oba tyto názvy?

- [A] 1. sloupec: negativní jev, 2. sloupec: potenciální příčiny jevu
- [B] 1. sloupec: negativní jev, 2. sloupec: identifikované příčiny jevu
- [C] 1. sloupec: reálný problém, 2. sloupec: kroky směřující k eskalaci problému
- [D] 1. sloupec: reálný problém, 2. sloupec: kroky směřující k eliminaci problému

22 **Které z následujících slov je z hlediska významu užito ve výchozím textu chybně?**

(Chybně užitě slovo je v případě této úlohy slovo, jehož význam neodpovídá kontextu výchozího textu. Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- [A] kočovný
- [B] koncentrace
- [C] monumentalita
- [D] světský

23 **Na konec třetí části výchozího textu patří syntaktický bezchybné souvětí. Které z následujících souvětí to je?** (Zdroj uvedený v závorkách není součástí třetí části výchozího textu.)

- [A] Snad se nakonec urbanisté, před nimiž tyto nelehké úkoly stojí, podaří změnit města tak, aby se nám v nich žilo lépe.
- [B] Snad se nakonec urbanistům, před nimiž tyto nelehké úkoly stojí, podaří změnit města tak, aby se nám v nich žilo lépe.
- [C] Snad nakonec urbanisté, kteří se snaží těmto nelehkým úkolům vypořádat, zvládnou změnit města tak, aby se nám v nich žilo lépe.
- [D] Snad nakonec urbanistům, kteří se snaží těmto nelehkým úkolům vypořádat, zvládnou změnit města tak, aby se nám v nich žilo lépe.

24 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N).

24.1 Po pádu totalitního režimu se opět shledala se svými rodiči, které neviděla osmnáct let.

24.2 Neklidně přeshlapovala za dveřmi, desky s vysvědčením schovávala za zády a tvářila se zklese.

24.3 Z okna nového bytu měl výhled na rozlehlý třípatrový dům s vikýři, které vystupovaly ze strmé břidlicové střechy.

24.4 Nejzazší termín pro odevzdání povinné seminární práce byl třicátého dubna, já jsem ji však odevzdal už v průběhu března.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 25–28

TEXT 1

- (1) Schytral jsem, Mistře, rány pěstí, usínal blízko mrákotám, někdy i v keřích na předměstí. Zřídka tam zavál parfém dam.

Víc než to. Byl tam, přísahám, puch, před nímž není úniku. Smál jsem se tomu – díky vám. Jsem za to vděčný, básníku.

(2) Vzdal jsem se štěstí pro neštěstí, propadal svůdným chimérám, hledal jsem cestu, našel scestí… Ale už dávno neskuhrám.

Lásku a hazard v srdci mám, nic nechci dělat ze zvyku. *To jste mi nabíd. To si dám. Jsem za to vděčný, básníku.*

(3) Hráči je nejlíp na rozcestí. Když jsem se ohlíd, byl jste tam. *Cesty jsou nové ratolesti stromu, jenž roste bůh ví kam.* Bůh to ví. Já se věčně ptám. Čím bych byl bez otazníků? Vy jste mě učil všem těm hrám… Jsem za to vděčný, básníku.

(4) Pošeptal jste mi tolik zvěstí… Jedna má sílu výkřiku: Nic nelze poznat bez bolesti! Za to jsem vděčný, básníku. *(báseň M. Horáčka)*

TEXT 2

Přesah je projev nesouladu mezi větnou a veršovou výstavbou. Jde o přesahování věty z jednoho verše do dalšího verše, např.:

Svraštělé tváře dotknout se smí zase jenom stařena. (CZVV)

25 Které z následujících tvrzení prokazatelně neodpovídá TEXTU 1?

- [A] V první sloce lyrický subjekt zmiňuje, čemu se někdy v minulosti smál.
- [B] V druhé sloce lyrický subjekt sděluje, že podléhal vlivu lákavých přeludů.
- [C] Ve třetí sloce je uvedeno, co zbožnému člověku brání neustále si klást otázky.
- [D] Ve čtvrté sloce se píše o tom, že jakékoli poznání je nevyhnutelně spjato s bolestí.

26 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Každý z posuzovaných úseků se skládá ze dvou veršů. Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- [A] Přesah se vyskytuje v každém z těchto úseků.
- [B] Přesah se nevyskytuje v žádném z těchto úseků.
- [C] Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém v druhé sloce.
- [D] Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém ve třetí sloce.

27

Na vynechané místo (*****) v TEXTU 1 patří název básně, který obsahuje dvě části, a to:

- pojmenování útvaru lyrické poezie, jehož znaky (např. typickou strofickou výstavbu či refrén) text vykazuje;**
- jméno a příjmení autora, který se tomuto útvaru věnoval a který psal provokativní básně (např. dílo Závět’).**

Která z následujících možností uvádí celý tento název?

- [A] Villonský sonet Françoisi Villonovi
- [B] Villonská balada Françoisi Villonovi
- [C] Petrarcovský sonet Francescu Petrarcovi
- [D] Petrarcovská balada Francescu Petrarcovi

28 Vypište z první sloky TEXTU 1 spojku s významem srovnávacím.

29 Přiřaďte k jednotlivým tvrzením (29.1–29.3) odpovídající souvětí (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E lze přiřadit maximálně jednou.)

29.1 V tomto souvětí se vyskytuje jak expresivní jazykový prostředek, tak slovo užité v nespisovném tvaru.

29.2 V tomto souvětí se vyskytuje slovo užité v nespisovném tvaru, nikoli však expresivní jazykový prostředek.

29.3 V tomto souvětí se vyskytuje expresivní jazykový prostředek, nikoli však slovo užité v nespisovném tvaru.

- [A] Evo, kup mi něco k jídlu a přines mi to sem, čeká mě další neplánovaný přesčas.
- [B] Tomáši, opravdu by mě zajímalo, jaký následky bude mít tvůj laxní postoj k práci.
- [C] Pokud delší dobu trpíte nespavostí a pociťujete smutek, měli byste navštívit lékaře.
- [D] Bydlí dál v tom sklepním bytě, i když ho rodiče prosej, ať se z toho brlohu odstěhuje.
- [E] Jestli ty informace o předání úplatku potvrdí ještě jeden zdroj, bude to vážně bomba.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 30–32

Roboti už nejsou ža d né <u>sci-fi</u>, ale běžní pomocníci

Společnost <u>Starship Technologies</u> , vyrábějící již několik let robotická vozítka, slaví mezinárodní úspěch. Firma byla založena roku 2014 v Estonsku, později přibily pobočky ve Velké Británii, v Německu a ve Spojených státech Amerických.

Roboti této firmy jsou asi půlmetroví, bez náklad u váží zhruba 25 kilogramů a fanouškům Hvězdných válek svým vzhledem možná připomínají **legendárního R2-D2**. Mohou se pohybovat rychlostí až šest kilometrů za hodinu a mají poměrně výkonou baterii – po nabití vydrží v provozu 18 hodin. Využívání jsou především pro doručování potravin, rozvázejí ale i jiné typy zásilek, třeba zdravotnický materiál. Jejich služby si oblíbili zejména vysokoškolští studenti.

A jak to celé funguje? Do schránky skryté v robotovi obchodník vloží objednanou zásilku (podle výrobce musí být celková hmotnost nákladu ne jvýše devět kilogramů), zadá doručovací adresu a poté se robot, vybaven navigací a ultrazvukovými čidli, vypraví na cestu. Zákazník předem obdrží zprávu s přístupovým kódem, který je zapotřebí k otevření schránky.

V současnosti zvládnou robotická vozítka denně rozvézt kolem 10 000 zásilek. Je zjevné, že umělá inteligence má ve spojení s lidskou vynalézavostí skutečný potenciál.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

30 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Slova запиšte bezchybně ve stejném tvaru, ve které m jsou užita v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené výrazy jsou zapsány

správně. Užití slova *robot* v rodě mužském životném není chybné.

31 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- [A] Jeden ze dvou druhů robotických vozítek, které vyrábí úspěšná estonská firma, je určen primárně k rozvozu potravin.
- [B] Přístupový kód potřebný k vyzvednutí zásilky, která je uložena uvnitř robota, nedostane zákazník dřív, než k němu robot dorazí.
- [C] Design robotických vozítek, jejichž služby vyhledávají hlavně studenti z vysokých škol, byl inspirován jednou postavou z Hvězdných válek.
- [D] Podle informací poskytnutých výrobcem nesmí celková hmotnost nákladu, který je převážen robotem firmy Starship Technologies, přesáhnout devět kilogramů.

32 Která z následujících možností vystihuje výchozí text?

- [A] Jde o umělecký text, v němž se neuplatňuje popisný slohový postup.
- [B] Jde o umělecký text, v němž se uplatňuje mj. popisný slohový postup.
- [C] Jde o neumělecký text, v němž se neuplatňuje popisný slohový postup.
- [D] Jde o neumělecký text, v němž se uplatňuje mj. popisný slohový postup.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–5

TEXT 1

(1) Po sprnové invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa se veškeré naděje na svobodnější život definitivně rozplynuly. Ačkoli několik let poté na mezinárodní konferenci v Helsinkách Československo podepsalo, že bude respektovat základní lidská práva svých občanů, realita byla jiná. Během období normalizace byla lidská práva systematicky potlačována, což vedlo k sepsání manifestu označovaného jako *****, jehož prostřednictvím dali disidenti najevo nesouhlas s **totalitními praktikami**. Vedení KSČ zareagovalo pohotově: zorganizovalo akci, při níž umělci svým podpisem na prohlášení, známém jako *****, vyjádřili lojalitu komunistickému režimu.

(2) Bouřlivou atmosféru té doby přibližuje reportáž Václava Havla, jejíž fragment byl nalezen až v roce 2017, a to v pozůstalosti Havlova blízkého přítele. Na 42 strojopisných stranách tohoto reportážního textu jsou zmíněny okolnosti vzniku **občanské iniciativy**, která kritizovala porušování helsinských dohod, především zde ale Havel popisuje výslechy, jimž byl podroben, a první týdny v ruzýnském vězení.

Reportáž nese typický havlovský rukopis: dlouhá, nikoli však šroubovaná souvětí, duchaplné pointy a neodmyslitelný humor. Například situace, kdy se disidenti snaží ujet vozům StB, je líčena s nadhledem, přestože v **závěrečném finále** této legendární honičky po pražské Hanspaulce byli Václav Havel s přáteli zatčeni: ***Podobalo se to scéně z kriminálního filmu. Kolemjdoucí pravděpodobně měli dojem, že jde o natáčení, neboť uprostřed chumlu mohli vidět známou tvář Pavla Landovského. Když nás odvázeli do Bartolomějské (sídlo Státní bezpečnosti, kde byl Václav Havel vyslýchán – pozn. red.), pomyslel jsem si: To nám ten boj za lidská práva pěkně začíná…***

Kromě zmíněné akční scény přináší text zejména působivou výpověď o duševním rozpoložení člověka, jenž míří do vězení, a o jeho **ambivalentních pocitech**. Michael Žantovský, autor Havlovy biografie, vydané v roce 2014, považuje nalezenou reportáž za brilantní text. Podle něj snese srovnání s tím nejlepším, co proslulý dramatik napsal.

(www.lidovky.cz, *upraveno*)

TEXT 2

Spojení slov významově blízkých (např. *egoistický sobec* či *jedinečný unikát*) se označuje jako **pleonasmus**. V neuměleckém textu jsou pleonasy zpravidla považovány za nevhodné, protože některá jejich část je z hlediska významu nadbytečná.

(CZVV)

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), či nikoli (N).

1.1 Autorem Havlova životopisu vydaného v roce 2014 je Michael Žantovský.
1.2 Nalezený fragment reportáže byl napsán během prvního týdne Havlova věznění v Ruzyni.
1.3 Osoba, v jejíž pozůstalosti byl nalezen fragment Havlovy reportáže, se přátelila s Václavem Havlem.
1.4 Jedním z typických znaků stylu, kterým psal Václav Havel, je používání nepřirozeně přetižených a komplikovaných souvětí zakončených pointou.

2 Vypište z první části TEXTU 1 tři přídavná jména, která jsou v textu užita ve stejném pádě jako slovo *duševní* v úseku *výpověď* o *duševním rozpoložení*.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného přídavného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

3

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) v TEXTU 1 patří název určitého dokumentu. Ve které z následujících možností jsou uvedeny oba správné názvy?

- [A] Charta 77 – Anticharta
- [B] Dva tisíce slov – Charta 77
- [C] Charta 77 – Dva tisíce slov
- [D] Dva tisíce slov – Anticharta

4 Které z následujících slovních spojení je v kontextu TEXTU 1 pleonasmem?

(Posuzovaná slovní spojení jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně. Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- [A] totalitní praktiky
- [B] občanská iniciativa
- [C] závěrečné finále
- [D] ambivalentní pocity

5 Která z následujících možností nejlépe vystihuje úsek podtržený v TEXTU 1?

- [A] Jde o citaci z Havlova reportážního textu, do níž je vložena upřesňující poznámka redakce.
- [B] Jde o citaci z Havlova reportážního textu, do níž je vložena upřesňující poznámka adresovaná redakci.
- [C] Jde o komentář autora TEXTU 1 k jedné pasáži Havlovy reportáže, přičemž do tohoto komentáře je vložena upřesňující poznámka redakce.
- [D] Jde o komentář autora TEXTU 1 k jedné pasáži Havlovy reportáže, přičemž do tohoto komentáře je vložena upřesňující poznámka adresovaná redakci.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Vážená paní Smutná,
reaguji na Váš dotaz[1] ohledně zastřešení balkonu. Kvůli množství rozpracovaných zakázek[2] bohužel nejsme v současné době schopni Vaším požadavkům vyhovět. Jakmile se nám nějaký termín uvolní[3] pan Šikovný, který má na starosti menší zakázky, Vás bude kontaktovat prostřednictvím e-mailu.
S pozdravem[4]
Hana Ochotná

6 Kam je nutné doplnit čárku, aby byl výchozí text pravopisně správný?

- [A] na místo označené [1]
- [B] na místo označené [2]
- [C] na místo označené [3]
- [D] na místo označené [4]

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Tvorba spisovatelů, pro něž se vžilo označení *****, byla ovlivněna myšlenkami anarchismu a antimilitarismu. Umělci se vymezovali proti konvencím a maloměšťáctví, chtěli odstranit propast mezi uměním a obyčejným životem. Mezi známé představitele této generace patří Fráňa Šrámek (autor sbírký *Modrý a rudý*) nebo *****(autor poemy *Milá sedmi loupežníků* či novely *Krysař*).

(Česká literatura od počátků k dnešku, *upraveno*)

7 Na vynechaná místa (*****) ve výchozím textu je nutné doplnit dvě informace:

- správné označení určité generace umělců;**
- správné jméno spisovatele.**

Ve které z následujících možností jsou uvedeny obě tyto chybějící informace?

- [A] generace buřičů – Viktor Dyk
- [B] generace buřičů – Jiří Wolker
- [C] generace beatníků – Viktor Dyk
- [D] generace beatníků – Jiří Wolker

8 Přiřaďte ke každému heslu (8.1–8.3) typ slovníku, z něhož heslo pochází (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E lze přiřadit maximálně jednou.)
Vysvětlivky: *neologismus* – novotvar; *frazeologie* – věda zabývající se frazémy (rčeními, příslovími aj.); *etymologie* – věda zabývající se původem, vývojem a příbuzností slov

8.1
lampa, lampička, lampový, lampář. Přes něm. *Lampe* z fr. *lampe* a to z lat. *lampas* (svítlna, světlo) z ř. *lampás* tv. od *lámpō* (svítím, zářím). Srov. *lampion*, *laterna*.

8.2
kopec 1. vrch, pahorek, vyvýšenina údolí, dolina, kotlina **2.** svah **3.** *hovor*: hromada, kupa, halda **4.** *přen. hovor*: fůra, (neutr.) mnoho, hodně, spousta málo, troška, drobet, špetka

8.3
čengličtina, -y ž. **1.** *angličtina* užívaná českými mluvčími, po českém způsobu, s českými (výslovnostními ap.) prvky: věta „I think I sing“ vyzní v čengličtině jako „aj sink aj sink“ **2.** *čeština smíšená s angličtinou*: věty v čengličtině na internetových stránkách

- [A] slovník zkratek
- [B] slovník neologismů
- [C] frazeologický slovník
- [D] etymologický slovník
- [E] slovník synonym a antonym

9 Seřaďte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Prohlásila, že pro tak nadějně děvče jako já je to naprosto nevhodná společnost. Rodiče se jí nakonec rozhodli neodporovat a slavnostně odpisáli, že mě tedy do gymnázia pošlou, a táta mi před ní řekl temným hlasem: „Lenù, neopovažuj se ještě promluvit s tím Pasqualem Pelusem.“
- [B] Když se učitelka, spokojená s jejich příslibem, s mými rodiči veledůležitě loučila, při odchodu zvolala: „Na tohle děvče jednou budeme velice pyšní.“
- [C] Nabídla se, že sežene knihy, které budu potřebovat. Taky sdělila tátovi (přitom se ale přísne dívala na mě), že mě viděla o samotě s Pasqualem Pelusem.
- [D] Učitelka Olivierová se k nám ten den odpoledne dostavila bez ohlášení, což mámu naprosto vykojelo. Táta zarytě mlčel. Dobrou hodinu se je Olivierová snažila přesvědčit, ať mě zapíšu na klasické gymnázium.
- [E] Máma pak celý večer běsnila, že teď mě do té školy pro panstvo budou muset poslat stůj co stůj, jinak by jí ta otravná Olivierová nedala pokoj, a táta zas vyhrožoval, že mi zpřeráží obě nohy, jestli se dozví, že jsem se znovu sešla s Pasqualem.

(E. Ferrante, *Geniální přítelkyně*, *upraveno*)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

proklít/ zabal/ klíčit/ zanikl/ sloup/ ukrýt/ postřehl/ obrat/ narůst/ sál/ pást/ jedn
--

10 Vypište z výchozího textu dvě slova, u nichž **nelze** bez kontextu rozhodnout, zda jde o spisovný tvar slovesa, či spisovný tvar podstatného jména.

Slova posuzujte pouze z hlediska současné češtiny. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 11–16

Nakonec Diona vyhodili z práce. Důvody výpovědi byly dost nekonkrétní: zkracování úvazků, reorganizace… Já si ale myslím, že to bylo kvůli těm dosud neobjasněným vraždám tří mužů z naší vesnice. Každopádně Dion se tím vůbec netrápil. Rozhodl se totiž stát překladatelem Williama Blakea.

***** toho se Dion taky pustil do vlastního vyšetřování, a není se čemu divit. Všichni jsme doufali, že nalezení nového důkazu **povede** k rychlému vyřešení série vražd. Věděli jsme, že všechny tři oběti zemřely po úderu do hlavy nějakým těžkým předmětem. Klidně to mohla být větev. Pak by ale patolog našel zbytky kůry, **které** by zůstaly na kůži zavražděných. Spíš to tedy vypadalo na něco s hladkým povrchem. Na místě činu se rovněž našlo stopové množství zvířecí krve, pravděpodobně smiči.

Dion byl zastáncem hypotézy, že šlo o obchodní spory. Důkazy mluvily jasně: náčelník policie se onoho večera vracel od podnikatele Vepřeka, který mu dal úplatek.

„Vepřek chtěl asi peníze zpátky, tak náčelníka dohnal a něčím ho fláknul,“ tvrdil Dion.

„Ale kdo pak zabil Vepřeka? Předseda?“ spekuloval soused Mátoha.

Diskutovali jsme dlouho. Zásadní roli v případě patně hrály špinavé kšefty toho lumpa Vepřeka. ***** pokud vážně vraždil předseda, tak kdo zabil jeho? Třeba je do té věci namočený i někdo od policie, a proto **se** vyšetřování tak **vleče**.

O své teorii, že smrt tří vášnivých lovců způsobily smry, které tak pomstily své zabitě druhy, jsem už nemluvila. Stejně by se mi smáli. Lidé jsou schopni pochopit jen to, co se jim nacep do hlavy. Představa spiknutí venkovských papalášů, zkorumpovaných a bez jakékoli morálky, odpovídala tomu, o čem nás denně s radostí informují média, zejména pak televize. **Ta** se ale zvířaty obvykle nezabývají. Ledaže by ze zoo utekl tygr.

(O. Tokarczuková, *Svůj vůz i pluh veď přes kosti mrtvých*, *upraveno*)

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).

11.1 Každá ze tří obětí sériového vraha byla nalezena v tratolšti zvířecí krve.
11.2 Tři muži z jedné vesnice byli zavražděni dříve, než Diona propustili z práce.
11.3 Dion zastával hypotézu, že náčelník policie byl zavražděn, protože zjistil, že podnikatel Vepřek bere úplatky.
11.4 Jedna z vyšetřovacích verzí, která zvažovala jako vražednou zbraň těžký předmět s hladkým povrchem, byla pod tíhou důkazů nakonec zamítnuta.

12 Které z následujících tvrzení o dvou slovesech potvrzují ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] První sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Zločince povede k soudu policista*, druhé sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Lem její sukně se vleče po zemi*.
- [B] První sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Zločince povede k soudu policista*, druhé sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Prodej nemovitosti se vleče už dva roky*.
- [C] První sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Tento experiment jistě povede k průlomu v našem bádání*, druhé sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Lem její sukně se vleče po zemi*.
- [D] První sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Tento experiment jistě povede k průlomu v našem bádání*, druhé sloveso má v textu stejný význam jako ve větě *Prodej nemovitosti se vleče už dva roky*.

13 Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu je nutné doplnit jedno slovo tak, aby příslušný větný celek byl gramaticky správný a v daném kontextu smysluplný. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova?

- [A] Kromě – Až
- [B] Kromě – Jenže
- [C] Navzdory – Až
- [D] Navzdory – Jenže

14 Které z následujících tvrzení o dvou zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] První zájmeno odkazuje ke slovu *kůry*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *média*.
- [B] První zájmeno odkazuje ke slovu *kůry*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *televize*.
- [C] První zájmeno odkazuje ke slovu *zbytky*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *média*.
- [D] První zájmeno odkazuje ke slovu *zbytky*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *televize*.

15 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- [A] Vypravěčem je postava, jejíž jméno je ve výchozím textu uvedeno.
- [B] Vypravěčem je postava, jejíž jméno není ve výchozím textu uvedeno.
- [C] Vypravěčem není žádná z postav, jeho jméno je však ve výchozím textu uvedeno.
- [D] Vypravěčem není žádná z postav, jeho jméno tedy není ve výchozím textu uvedeno.

16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje žádný expresivní jazykový prostředek?

- [A] něčím ho fláknul
- [B] hrály špinavé kšefty
- [C] tři oběti zemřely po úderu
- [D] spiknutí venkovských papalášů

17 Která z následujících vět **není** zapsána pravopisně správně?

- [A] Milanovy znalosti jsou skutečně ohromující.
- [B] S nadšením přečetla všechny Svěrákovy povídky.
- [C] Ve všech kategoriích nakonec zvítězili Martinovi psi.
- [D] Sourozence Svobodovi jsem už nějakou dobu neviděl.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(1) Zájem o polární kraje projevovali lidé už odpradáвна. Svědčí o tom například kniha *Inventio Fortunata*, v níž neznámý autor líčí cestu k severnímu pólu, kterou **kolem** roku 1360 podnikl jeden františkánský mnich.

(2) Zmíněné dílo, ve své době velmi populární, obsahovalo mimo jiné pasáž, v níž byl zobrazen sever Země: podle autora cestopisu se tam setkávají vody čtyř světových oceánů a vytvářejí vír, z jehož středu ční magnetická skála – severní pól. V době renesance se tímto popisem inspirovali při tvorbě svých map někteří kartografové. Sdíleli všeobecné přesvědčení, že je možné nebezpečnou oblastí severních vod překonat, přestože je v létě plná plovoucích krách a v zimě zamrzá docela. Věřili, že bude-li loď mířit stále na sever, dostane se na volné moře, po němž se dá doplout třeba až do Číny.

(3) Tato teorie zaujala koncem 16. století Willema Barentse, když se snažil najít vhodnější trasu pro obchodní loď. ***** Plavba z Evropy na Dálný východ by se **ale** podstatně zkrátila, pokud by se dalo plout **podél** severního pobřeží Eurasie. Barents se sice dostal až k souostroví Nová země, nicméně drsné podmínky v polárních krajích ho donutily se vrátit. Na jeho odkaz navázali další mořeplavci. Vitus Bering nalezl roku 1728 průliv mezi asijským a severoamerickým kontinentem, ani on **však** vytčeného cíle nedosáhl. Obeplout severní pobřeží Eurasie se poprvé podařilo teprve o 150 let později. Tím šťastným byl Adolf Nordenskjöld a trasa, po níž plul, se nazývá Severní mořská cesta.

Severní mořská cesta je průjezdná maximálně čtyři měsíce v roce. Nákladní loď ovšem musí mít doprovod ledoborců, které jím razí cestu. Taková přeprava je dost nákladná, proto poptávka po ní není vysoká. Většina dopravců preferuje delší, zato celoročně přístupnou cestu Suezským průplavem. ***Možná ale časem tento názor přehodnotí*** – svou roli mohou sehrát změny klimatu i nestabilní ceny energií.

(radiozurnal.rozhlas.cz; www.e15.cz; www.hedvabnastezka.cz, *upraveno*)

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N).

18.1 Adolf Nordenskjöld plul po trase, která se nazývá Severní mořská cesta, v 2. polovině 19. století.
18.2 Jedním důvodem, proč je přeprava nákladu Severní mořskou cestou drahá, je malá poptávka po těchto službách.
18.3 Autorem cestopisu *Inventio Fortunata* je františkánský mnich, který se jako první člověk v historii dostal až na severní pól.
18.4 Pasáž z díla *Inventio Fortunata*, v níž byl popsán sever Země, se v období renesance stala inspirací pro některé tvůrce map.

19 Ve které z následujících možností je uveden syntakticky bezchybný větný celek, který patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- [A] Cesta za čínským či japonským zbožím vedoucí okolo jihu Afriky, která totiž byla velmi dlouhá.
- [B] Cesta za čínským či japonským zbožím vedoucí okolo jižního cípu Afriky byla totiž velmi dlouhá.
- [C] Cestou za čínským či japonským zbožím vedoucím okolo jihu Afriky, která totiž byla velmi dlouhá.
- [D] Cestou za čínským či japonským zbožím vedoucím okolo jižního cípu Afriky byla totiž velmi dlouhá.

20 Které z následujících tvrzení o větě podtržené ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Z této věty jednoznačně vyplývá, že časem určitý názor přehodnotí většina, neboť *přehodnotí* je vždy pouze tvarem jednotného čísla.
- [B] Z této věty jednoznačně vyplývá, že časem určitý názor přehodnotí dopravci, neboť *přehodnotí* je vždy pouze tvarem množného čísla.
- [C] Nelze jednoznačně určit, zda *přehodnotí* je v této větě tvarem jednotného čísla a vztahuje se ke slovu *většina*, či tvarem množného čísla a vztahuje se ke slovu *dopravci*.
- [D] Nelze jednoznačně určit, zda *přehodnotí* je v této větě tvarem jednotného, či množného čísla, toto sloveso se však prokazatelně nevztahuje ani ke slovu *většina*, ani ke slovu *dopravci*.

21 Které z následujících tvrzení o čtyřech slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

(Při vzájemné záměně posuzovaných slov musí příslušné větné celky zůstat smysluplné a jejich význam musí zůstat zachován.)

- [A] Vzájemně zaměnitelnými synonymy jsou v textu pouze slova *ale* a *však*.
- [B] Vzájemně zaměnitelnými synonymy jsou v textu pouze slova *kolem* a *podél*.
- [C] Slova *ale* a *však* jsou v textu vzájemně zaměnitelnými synonymy, totéž platí i pro slova *kolem* a *podél*.
- [D] Slova *ale* a *však* nejsou v textu vzájemně zaměnitelnými synonymy, totéž platí i pro slova *kolem* a *podél*.

22 V *druhé části* výchozího textu se vyskytují dvě podstatná jména v chybně užitém tvaru. Najděte je a napište je v takovém tvaru, v němž mají být užita, aby byl text gramaticky správný. Akceptovány budou pouze spisovné a bezchybně zapsané tvary slov. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

23 **Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N).**

23.1 Ztrouchnivělé stromy se zřítily na rodinný dům, protože je vyvrátily silné poryvy větru.

23.2 Dokud se mi nepotvrdila alergie na bílkovinu kravského mléka, kozý sýr jsem si nikdy nekoupil.

23.3 Naši přátelé uspořádali večírek s povinnými kostýmy, jehož tématem byly oblíbené postavy z filmů.

23.4 Předvolební plakáty informovaly voliče, že o víkendu do města dorazí jedna z nejvýraznějších tváří opozice.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 24–27
TEXT 1
<p>(1) Malinkej člověk padá zas a zas. <u>Ta země matička</u>, <u>jak ta s ním nakládá!</u> Von padá na nosík, von padá na záda, von padá o stýblo, von padá o kaluže. Kterýmžto padáním se proměňuje v muže.</p> <p>(2) Vyroste z košilky a škobrtne jen zřídkka. To dyž ho ošidí ta lasička, ta Lidka, nějakej přechodník anebo panák lihu. Už zvládnul zemskou tíhu, mládenec!</p>

S rukama v kapsách

po světě se klátí

a propasti jsou pro něj čirej hec,

že naučil se vůbec nepadatí.

(3) No ale právě dyž to nejlíp umí, dyž nohy nehlídá

a v hlavince mu **zněj**

vznešený myšlenky

jak náký hvězdný splavy, najde se kamínek,

najde se beznaděj,

zašeptá horečka

či suchý syýblo trávy,

von padne a už nevstane.

Trošku se zaprášilo.

A velkej bude světa soud,

esli směl takhle upadnout

a jaký to s ním bylo.

(*J. Kainar, Jaký to s ním bylo*)

TEXT 2

Nespisovné slovo s **protezi** (proteze = přidání souhlásky před počáteční samohlásku slova) se vyskytuje např*.* v nářečním slovním spojení *hu nás doma*.

(CZVV)

24

Tvrzení č. 1: Čím méně pádů člověk v dětství zažije, tím dříve dospěje.
Tvrzení č. 2: Nejhorší pád přijde ve

chvilí, kdy si člověk začne dávat na vše pozor.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

- [A] TEXTU 1 odpovídá pouze tvrzení č. 1.
- [B] TEXTU 1 odpovídá pouze tvrzení č. 2.
- [C] TEXTU 1 odpovídá každé z těchto tvrzení.
- [D] TEXTU 1 neodpovídá žádné z těchto tvrzení.

25

Ve které z následujících možností je uvedeno nespisovné slovo s protezí?

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně. Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- [A] von
- [B] dyž
- [C] anebo
- [D] zněj

26

Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Každý z posuzovaných úseků se skládá ze dvou veršů.)

- [A] Personifikace se uplatňuje v každém z těchto úseků.
- [B] Personifikace se neuplatňuje v žádném z těchto úseků.
- [C] Personifikace se uplatňuje pouze v úseku podtrženém v první části textu.
- [D] Personifikace se uplatňuje pouze v úseku podtrženém ve třetí části textu.

27

Vypište z druhé části TEXTU 1 neslabičnou předložku vyjadřující umístění uvnitř nějakého prostoru.

28

Přiřad'te k jednotlivým dvojicím autorů (28.1–28.4) příslušné tvrzení (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F lze přiřadit maximálně jednou.)

28.1 Edgar Allan Poe – Daniel Defoe
28.2 Lev Nikolajevič Tolstoj – Victor Hugo
28.3 Jules Verne – Anton Pavlovič Čechov
28.4 Walter Scott – Johann Wolfgang Goethe

- [A] První autor, považovaný za zakladatele literatury fantasy, tvořil zejména v 1. polovině

20. století; druhý autor, známý představitel osvícenství, se ve svých dílech zabývá především sociální problematikou.

- [B] První autor, považovaný za zakladatele vědeckofantastické literatury, tvořil zejména v 2. polovině 19. století; v tomto období byl literárně činný i druhý autor, proslulý svými dramaty s oslabenou dějovostí.
- [C] První autor, považovaný za zakladatele detektivního a hororového žánru, byl literárně činný v 1. polovině 19. století; druhý autor proslul románem vydaným v 1. polovině

18. století, jehož ústřední hrdina se stane trosečníkem.

- [D] První autor, čelný představitel romantismu, je známý především díky svým historickým románům; druhý autor, představitel preromantického hnutí, napsal román v dopisech, jehož hrdina po prožitém utrpení spáchá sebevraždu.
- [E] První autor, čelný představitel realismu, napsal psychologický román, jehož hrdina Raskolnikov spáchá bez výčitek vraždu; druhý autor napsal v 2. polovině 19. století román z městské periferie, v němž je zachycen vliv alkoholismu na člověka.
- [F] První autor, čelný představitel realismu, napsal román, jehož hrdinka Anna volí sebevraždu jako únik z bezvýchodné situace; druhý autor, známý představitel romantismu, proslul románem, jehož ústředním hrdinou je bývalý galejník.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 29–32

Dne 15. dubna 2019 krátce před setměním začala ve francouzské metropoli hořet katedrála Notre-Dame, jedna z nejvýznamnějších gotických památek. *****, dalších sto vynášelo z budovy cenná umělecká díla.

Oheň se podařilo uhasit zhruba po 12 hodinách. Podle vyšetřovatelů je velmi pravděpodobné, že příčinou požáru byl elektrický zkrat. Náčelník hasičů uvedl, že kdyby požár trval o půl hodiny déle, některé nosné zdi by se zřejmě zcela zbourily.

Návrhy na obnovu **ikonické** památky byly předloženy poměrně brzy. Několik architektů přišlo s myšlenkou zmodernizovat stavbu pomocí skleněných prvků, nakonec ale zvítězil konzervativní projekt, který respektuje původní vzhled katedrály. Na její rekonstrukci Francouzi vybrali ve veřejné sbírce více než miliardu eur.

Tehdejší ministryně kultury na tiskové konferenci oznámila, že rekonstrukce bude dokončena v roce 2024, podle námi oslovených odborníků však tento termín není reálný. Samotná rekonstrukce je totiž **složitá**, její průběh navíc narušili nepředvídatelné události: v roce 2020 se stavební práce zpomalily kvůli pandemii, o dva roky později byly pod podlahou v hlavní lodi katedrály objeveny dva **olověné** sarkofágy s lidskými ostatky. Kdy bude **proslulý** pařížský symbol opět představen světu v celé své kráse, zůstává otázkou.

(*ct24ceskatelevize.cz; www.dotyk.cz; www.seznamzpravy.cz, upraveno*)

29

Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně. Ohebná slova запиšte bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Výraz *Notre-Dame* je zapsán správně.

30

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (***) ve výchozím textu, aby příslušný větný celek byl smysluplný?**

- [A] S plameny bojovalo přes čtyři sta hasičů
- [B] S plameny se usilovně zápasilo až do svítání
- [C] V chrámu se nacházelo více než sto vzácných obrazů
- [D] V chrámu byly už za soumraku patrné opravdu rozsáhlé škody

31

- [A] Autor výchozího textu zpochybňuje názor náčelníka hasičů.
- [B] Oslovení odborníci zpochybňují termín zmíněný na tiskové konferenci.
- [C] Autor výchozího textu zpochybňuje postup při zásahu hasičských jednotek.
- [D] Oslovení odborníci zpochybňují příčiny časových prodlev během rekonstrukce.

32

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- [A] ikonické
- [B] složitá
- [C] olověné
- [D] proslulý